

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi rautatielain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi rautatielain muuttamisesta
(HE 207/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Hannu Pennanen, liikenne- ja viestintäministeriö

- lakimies Laura Kuistio, Ratahallintokeskus
- päälakimies Henrika Räsänen, Rautatievirasto
- toimitusjohtaja Teuvo Sivunen, VR-Rata Oy
- turvallisuusjohtaja Yrjö Poutiainen, VR-Yhtymä.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Ratahallintokeskus
- Rautatievirasto
- Pöyry CM Oy
- Rautatiemuseoiden ja -harrastajien liitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Liikennehallinnossa on valmisteilla laajamittainen virastouudistus, jonka yhteydessä Ratahallintokeskus, Tiehallinnon keskushallinto ja Merenkululaitoksen muut kuin Liikenteen turvallisuusvirastoon tai perustettavaan merenkulun tuotantoyhtiöön siirrettävät toiminnot yhdistettäisiin Liikennevirastoksi. Vastaavasti yhdistettäisiin Rautatievirasto, Ilmailuhallinto ja Ajo-neuvohallintokeskus sekä Merenkululaitoksen meriturvallisuustoiminto, alusliikenteen ohjauksen ja luotsauksen viranomaistoiminnot ja alusrekisterin pitäminen Liikenteen turvallisuusvi-

rastoksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi virastouudistuksen mukaisesti ne rautatielain säännökset, joissa mainitaan Rautatievirasto tai Ratahallintokeskus toimivaltaisina viranomaisina. Samalla muutettaisiin lain turvallisuustodistusta koskevat ja siihen liittyvät säännökset. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka aiheutuvat samanaikaisesti valmisteilla olevasta rautatiejärjestelmän liikenneturvallisuustehtävistä annetun lain uudistamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2010 alussa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esityksen perustelujen ja valiokunnan saaman lisäselvityksen perusteella kyse on pääosin teknisestä muutosehdotuksesta liittyen lähinnä liikennehallinnon virastouudistukseen. Lakiehdotuksen keskeisin sisällöllinen muutos koskee turvallisuustodistusta koskevaa rautatielain (555/2006) 31 §:ää. Pykälän säännöksiä muutettaisiin siten, että rautatieturvallisuudirektiivin 2004/49/EY mukainen turvallisuustodistus vaadittaisiin rautatieyritysten lisäksi museoliikenteen harjoittajilta sekä niiltä radanpidon yrityksiltä, jotka liikennöivät liikkuvalla kalustolla valtion rataverkolla. Lisäksi turvallisuustodistus jaettaisiin direktiivin vaatimusten mukaisesti A- ja B-osaan. Muutosesitys on omiaan lisäämään rautatieliikenteen turvallisuutta ja valiokunta pitää sitä kannatettavana.

Museoliikenne. Asiantuntijakuulemisessa on tullut esille huoli uudistuksen vaikutuksesta museoliikenteen harjoittamismahdollisuuksiin. Euroopan rautatieviraston (ERA) tulkin mukaan museoliikenteen harjoittajia koskevat samat turvallisuutta koskevat säännökset kuin muitakin rautatieliikenteen harjoittajia silloin, kun museoliikenteen harjoittajat liikennöivät samalla rataverkolla (Suomessa valtion rataverkolla). Rautatieturvallisuudirektiivin 3 artikla, jossa luetellaan ne toiminnot, jotka voidaan kansallisen harkinnan mukaan jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, ei sisällä mainintaa museoliikenteestä.

Voimassa olevan rautatielain 55 §:n mukaan museoliikenteen harjoittajalta vaaditaan liikennöintilupa. Esityksen mukaan kyseinen lainkohta kumottaisiin ja jatkossa museoliikenteen harjoittajilta vaadittaisiin turvallisuustodistus. Saatujen selvitysten perusteella liikennöintiluvalla

on lähtökohtaisesti katettu samojen turvallisuuden liittyvien näkökohtien varmistaminen museoliikenteessä ja radanpitoon liittyvässä liikennöinnissä kuin voimassa olevan lain mukaan rautatieyrityksiltä vaaditulla turvallisuustodistuksella, vaikkakin suppeammassa laajuudessa. Luvan edellytyksenä oleva riskien hallintajärjestelmä vastaa soveltuvin osin turvallisuustodistuksen A-osan edellytyksenä olevaa turvallisuusjohtamisjärjestelmää. Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on rautatielain 30 §:n 2 momentin mukaan suhteutettava toiminnan laatuun ja laajuuteen. Myöskään turvallisuustodistuksen B-osan myöntämisen edellytykset eivät poikkeaisi olennaisesti liikennöintiluvan myöntämisen edellytyksistä. Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksen mukaan Rautatieviraston museoliikenteen harjoittajalle myöntämä liikennöintilupa on edelleen lain voimaantulon jälkeen voimassa luvan voimassaolon loppuun saakka, jollei museoliikenteen harjoittaja itse hae sitä ennen turvallisuustodistusta.

Valiokunta pitää perusteltuna, että myös museoliikenne omalta osaltaan täyttää liikenteen harjoittajilta vaadittavat edellytykset, joilla varmistetaan rautatiejärjestelmän mahdollisimman korkea turvallisuustaso. Valiokunta korostaa kuitenkin myös rautatieliikenteen kulttuurihistoriallista merkitystä maallemme ja pitää museoliikennetoimintaa erittäin tärkeänä ja vaalimisen arvoisena. Nykyinen liikennöintilupajärjestelmä on valiokunnan saaman selvityksen mukaan toiminut ongelmitta ja nyt esitetty muutos on lähinnä teknisluonteinen. Ehdotukseen ei selvityksen mukaan liity museoliikenteen harjoittamista koskevien vaatimusten mainittavaa kiristämistä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ehdotetun lain soveltamiskäytännöllä ei jatkossa tosiasiallisesti vaaranneta museoliikenteen jatkumista. Lupakäytännöissä ja niihin liittyvissä maksujen määrittelyissä ja maksukäytännöissä on otettava riittävässä määrin huomioon museoliikenteen laatu ja toiminnan pienimuotoisuus siten, että ne eivät muodostu tosiasialliseksi esteeksi museoliikenteelle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Martti Korhonen /vas	Lauri Kähkönen /sd
vpj.	Saara Karhu /sd	Mats Nylund /r
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Pentti Oinonen /ps
	Marko Asell /sd	Markku Pakkanen /kesk
	Leena Harkimo /kok	Lyly Rajala /kok
	Kalle Jokinen /kok	Pertti Salovaara /kesk
	Jyrki Kasvi /vihr	Janne Seurujärvi /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.